

Üvöltés helyett

Molnár Csilla halálára

*Kaszálni csak pontosan és szépen,
Abogy a csillag megy az égen, úgy
érdemes...*

z a megtiszteltetés ért, hogy zsűritag lehettem híres emberek társaságában, a Budapest Szállóban, az idei szépségkirálynő-választás egyik elődöntőjén. Büszke voltam, hiszen nem mindennap ül az ember Lakatos Gabriella és Pataki Ágnes között, és ritkán adódik alkalma egy szépségkirálynővel beszélgetni. Az ország egyik legszebb alakú és legérdekesebb arcú nőjével. Aki azóta már halott.

A verseny után Vele beszélgettem jó másfél órát, megvártam, míg lebonyolít egy telefont, majd mivel esett az eső, és ő villamossal akart hazamenni, elvittem taxival. A kocsiban elbúcsúztunk, hívtam, ha kedve van, bármikor szívesen látjuk a Nemzetiben. Legközelebb gyászkeretes fényképével találkoztam a prágai Malév-járaton.

Üvölni tudnék, vagy sírni. Dühömben, hogy nem vettem komolyan. Nem hittem el, hogy munkaadói ennyire megalázzák, kihasználják, lekezelik, hogy senki nem számít rá igazán, hogy senki nem fogja a kezét, hogy egyszerűen nincs komoly munkája. Pont a legszebbnek. Nem hittem el, hogy ilyen aljas módon mernek játszani egy 17 éves emberrel, állítólag komoly, hozzáértő, felelős beosztású vezetők. Pontosabban Ő nem hitte el, hogy ilyen létezik.

Én nemrégén kerültem bele a színészetbe, megízleltem a sikert, és 5 év alatt sok csúnya dolgot láttam, amik nagyon is léteznek. Figyelem, egyes színházi vezetők miként tesznek tönkre kezdő, esetleg túl félénk vagy gátlásos színészkollégákat. Nincs idő, türelem (tehetség) a nevelésre, formálásra, ha valaki nem tud élni az első lehetőséggel – ha egyáltalán kap –, el van ásva. Ez rendben is volna tehetségtelen, alkalmatlan emberek életében. De ha értékről van szó, úgy érzem, és azt is tanultam, akkor az bűn. Iszonyú ezt a fajta garázdálkodást látni, hogy Csilla még el sem kezdte és már feladta a harcot, mert minimális eligazítást, udvariasságot és segítséget, ami egy kezdőnek kijár, nem kapta meg. Szeretetről nem is beszélve.

A jelszó ma: KASZALNI! (aki esetleg nem tudja, mit jelent: mindent és mindenkit gátlástalanul kihasználni pénzgyarapítás céljából). Most, hogy az erkölcsi gátak összeomlottak, aki bátor, határozott, és ismeri a paragrafusok világát, az nem habozik. Legyen az eladó, hentes, taxis, benzinkutas, vendéglős, gyártásvezető, szervező, színész vagy orvos. Aki élelmes és rámenős, az kaszál. A szépségversenyeken KASZÁLÓ URAK és ELVTÁRSAK, GRATULÁLOK! Remélem, eredményes volt a tavalyi termés. A halottak száma mindenesetre nem vészes: 1 fő. És itt az idei aratás!

Ahogy a tempót ismerem, lehet, hogy gazdagabb lesz a tavalyinál.

Csilla! A repülőgép óta egyfolytában megjelenesz előttem, ahogy a Körszálló első emeletén állsz, és rettentő csalódottan mesélsz, rendkívül tisztességesen, minden személyeskedés és név nélkül, a maffia ténykedéseiről, amibe belecsöppentél. Nem akarom elhinni, hogy nem vagy többé. Hogy beálltál azoknak a karába, akik feladják úgy, hogy el sem kezdted a harcot, az igazit! Most már tudom, hogy rögtön akkor el kellett volna olvastatnom Veled *Az ember tragédiáját* vagy az *Egy gondolat bánt engemet* című verset, hogy el kellett volna mondanom, hányan végeztek magukkal, csak közülünk színészek közül, az elmúlt 35 évben, és akkor talán eszedbe sem jut ez a marhaság. Mert, ha a legszebbek – akár testben, akár lélekben – mennek el, KIK MARADNAK? Azok, akik idejuttattak, és valószínűleg ott álltak a temetéseden lehorgasztott fejjel, és őszinte részvétet nyilvánítottak a családoknak. Esetleg felajánlottak egy összeget. Vagy el se mentek. Azért, azt hiszem, otthon gyorsan összeültek, és az aktákat elrendezték, hogy mindent tudjanak bizonyítani papíron, ha véletlenül nyomozás indulna ellenük. Hogy ők nem vétkesek semmiben, sőt az a szegény, butuska, vidéki kislány nem bírta elviselni a hirtelen kiugrást, csillogást, amit ők adtak Neki. Tényleg nem tudta elviselni. De nem a csillogást, ami nem volt (legfeljebb egy-két reprezentatív megjelenés), hanem azt a légkört, amit az irányítók teremtettek. Én sem tudom elviselni. Csak én bízom. Valamiben.

Látod Csilla? Erkölcsei prédikációkat tartok. Tehetetlenségemben nem tudok mást. Az ordítás, a sírás itt már nem segít. Megint gazdagabb lettem egy nagyon mély fájdalommal, amit majd a színpadon fogok kiüvölni magamból. Ott szoktam. Ez a dolgom. Világgá üvölni. Lemondtam volna erről az inspiráló élményről. De én se fogtam meg a kezed.

Orosháza, 1986. július 16.

Utóirat Bubik István írásához

Újkori, fogyasztói világunk egyik első, Aurórák jelének tűnik immár, amikor 1985-ben, fél éven át országos média-tűzijátékkal szervezték, kísérték és selejtezőkkel, elődöntőkkel előkészítették a szépségkirálynő választást. A Magyar Média szervezésében (ügyvezető igazgató: Gáti László) 1985. október 5-én a Kongresszusi Központban húsztagú, neves személyekből álló zsűri a buszonöt döntőbe jutott hölgy között Molnár Csillát, a fonyódi Karikás Frigyes Gimnázium tanulóját koronázta meg. Molnár Csilla (1969. január 20-án született) még kilenc hónapot élt; 1986. július 10-én öngyilkos lett. Szülővárosában, Kaposváron temették el.

Úgy emlékszem, a Film Színház Muzsika munkatársaként már korábban kértem Bubik Istvánt, hogy írna valamit Maszk és toll című rovatunkba, amelyben színésztársai, főképp idősebb kollégái egykori történetekkel szórakoztatták az olvasókat. A tragikus napot követően Pista jelentkezett, mondván: ajánlatommal élne, de nem óhajt anekdotázni. Neki fájdalmas mondandója van Molnár Csilla haláláról. Tavasszal megismerte; már

az újabb szépségkirálynő-választás egyik előversenyének zsűrijében. Biztattam: a nyári szünetben ideje bizonyára engedi, írja s küldje, és ha szükséges apróbb javítás, azt majd bízza rám.

Baráti-szerkesztői buzgalmam szükségtelennek mutatkozott. Pista tisztán, javítás nélkül, egy beszúrást tartalmazó, kézzel írott s még a dráma megrendültségében áthatott sorait Orosházáról keltezve néhány nap múlva megkaptam, s a lap él-szerkesztőinek megmutattam. De elolvasva, riadt és határozott szavak kíséretében azonmód visszaadták. A szigorú elutasítást jelezte: ha a közlésre enyhe hajlandóság mutatkozik, levele legalább a gépelést megéri, ám idáig sem jutott. Mert Bubik István a magas politika felségterületét többszörösen is megsértette. Mindenekelőtt: a kádári-aczéli boldog világ az öngyilkosokat nem viselhet. A velük érző szavakat és lelkeket hasonlóképp. Latinovits Zoltán halálára Illyés Gyula, Nagy László, Süttő András írásaival rangos, általam szerkesztett füzetet Ruttkai Éva betegsége, majd halála sem válthatta ki a raktárból, még 1986-ban sem.

Évtizedeken át írók, művészek pedig seregesen a legfelsőbb fórum előtt életük odobásával, sorsukkal végzetesen fellebbezték az elvtársi édent. Bubik István Molnár Csilla tragédiáját is ebbe a sorba tudta. Mégis, István írását olvasva, a zaklatott és nyíló időben az öngyilkos személye mutatkozott kisebb cenzurális ellenkezésnek. Érzékelhető: súlyos tényeket ismerve, Pista indulatainak izzásában is inkább homályosan fogalmazott, hogy nevekhez köthető tényekkel ne nehezítse a közölhetőség dilemmáját. De ennyi is soknak mutatkozott. Mert a kaszáló elvtársak birodalmának feszült. Két összehajtott levélpapírját visszahelyeztem a borítékba, amely aztán tetszhalott évtizedekbe merült. Pistának elmondtam a főszerkesztői vélekedést, alighanem erre számított, mert valami győzelmes, ám titokzatos mosoly átfutott az arcán. Bizonyára arra gondolt, amit cikkében is feloldozásként jelez, érzéseitől és gondolataitól a színpadon úgyse foszthatják meg; s úgy történt, ahogy írta: keserű jajdulásait szerepeinek idegrendszerébe építette. Az elkövetkező hónapokban találkozásaink során érzékeltem erősödő indulatait: 1986 őszén nyilvános beszélgetésünket is átizzította közügyi-szakmai nyugtalansága. S ez vezethette, amikor 1987 januárjában a Nemzeti Színház művészeti vezetőjének címezve, színésztársaival (Kubik Anna, Funtek Frigyes, Hirtling István) felelős előadások igényével röpiratban „hadat üzen”-t „a hazánkban folyó erkölcsi romlásnak”. Pistával soha többet nem beszélünk Molnár Csilla-siratójáról; szerettem volna, de rossz lelkiismeretem nem engedte. Levelét ugyanis nem találtam. Sajogtam a kézirat hiányát – és már jó ideje veszte hittem, amikor; holtában jelet küldve (?), annyiszori költözés, rakodás után előkerült. Palackposta-üzenetként a március 9-ei választások előtt? Mert ma már látjuk, amit Bubik István akkor is világosan észlelt: elvtársi gengsztervilág készülődött a nyolcvanas évek közepén. Bubik István ama gyalázatos népszavazás bajnalán, 2004 decemberében rohant a halálba. Május 22-én lett volna ötvenéves – s már három és fél éve nincs közöttünk. És újra népszavazásra készülődünk... – az euróra maszkírozott Auróras kaszások elta- karítására.

Bubik István közöttünk van, és munkál bennünk. És vele és mégis és újra reméliünk.